

Omega zasahuje

Na křižovatce před domem postávalo několik mužů v modrých montérkách. Jejich pracovní elán nebyl příliš velký. Spíš než údajná havárie potrubí je zajímalo ostré jarní sluníčko. Krumpáče v jejich rukou se z pracovního nástroje proměnily v pracovní kulisu. Odněkud z dálky byl slyšet slabý hukot. A právě ten jako by byl pro skupinu dělníků rázným povel. Z nečinné letargie bleskově uvedli svá těla do pohybu a skrčením běželi směrem k domu. V rukou už nedrželi krumpáče, ale německé samopaly MP5SD s tlumičem. Nejenže předstírali práci, ale dokonce i lenošení. Ve skutečnosti se totiž jednalo o skupinu operativců jednotky speciálních operací Vojenské policie SOG (SPECIAL OPERATIONS GROUP). Ti již delší dobu pozorovali dům, ve kterém únosci drželi rukojmí, dva české občany.

Skupina speciálních operací Vojenské policie je v případě únosu českých vojáků v zahraničí připravena k akci

To už ale ze dvou stran přilétají k domu vrtulníky Mi-17 a z nich po silném laně sjíždějí dolů po zuby ozbrojení maskovaní vojáci. Z okna domu se vykloní jeden z teroristů. Dřív než stačí zjistit příčinu nenadálého hluku, je zasažen do hlavy odstřelovačem maskovaným na půdě blízkého domu. Skupina odstřelovačů v tuto chvíli jistí celou akci. Až doposud se však podílela i na pozorování a předávání potřebných informací.

Jeden ze speciálů přikládá kruhovou smyčku z bleskovice na dlouhé tyči k oknu. Ještě před chvílí si ho piloti vrtulníku dobírali, že se chystá na lov žiraf. Exploze, která následuje, je zřejmým důkazem účelnosti tohoto prostředku. Okno je během zlomku sekundy zbaveno skla a vojáci se za pomoci krátkých přenosných žebříků derou dovnitř. Z druhé strany domu zazní ještě o něco silnější výbuch, který uvolňuje dveře. V tomto okamžiku jsou již oba týmy, jak červený tak i modrý, v budově. Čistí ji od teroristů a osvobozují rukojmí. Ústup z budovy je téměř stejně rychlý jako samotný útok. Speciálové se společně s rukojmími zavěšují na konec lana a vrtulník se s nimi zvedá. Několik desítek metrů pod ním se chumel lidí houpá jako kyvadlo pendlovek.

Řídící štáb skupiny speciálních operací může být s provedenou akcí spokojen. Proběhla prakticky přesně podle instrukcí, které před několika hodinami jednotliví vojáci dostali. Ani v tomto případě se samozřejmě nejednalo o skutečnou akci, ale o nácvik operace, pro jejíž provedení je skupina předurčena.

PLNÍ JINÉ ÚKOLY

Výcvik skupiny, který jsme měli možnost vidět, nebyl rozhodně náhodný. Naši vojáci působí již delší dobu v Iráku, Afghánistánu, Kosovu. A právě únosy spojeneckých vojáků patří v poslední době na přední místo v seznamu aktivit teroristických skupin především v Iráku. Pokud by selhala veškerá vyjednávání o propuštění zadržovaných vojáků, jejich osvobozením by byla pověřena právě skupina speciálních operací. Ta také bude iniciována v případě, že k takovému činu dojde ve vojenském výcvikovém prostoru. V žádném případě nepředstavuje SOG nějakou konkurenci Útvaru rychlého nasazení Ministerstva vnitra. Jeho poslání je odlišné. Obdobnými jednotkami disponuje naprostá většina aliančních armád. Navíc zřízení skupiny speciálních operací vyplývá z našeho členství v NATO.

„Máme mezi sebou lidi, do jejichž kompetencí dříve patřilo vyšetřování trestné činnosti u Policie České republiky, případně Vojenské policie. Jsou to odborníci, kteří přesně vědí, jak takový výslech vést a kam ho směřovat. Svou roli hrají i osobní kontakty, které máme v Iráku jak v koaliční správě, tak i mezi americkými či britskými vojáky,“ vysvětluje jeden z velitelů jednotky SOG. „Při vyjednávání s únosci hrají svou roli intonace hlasu či různá gesta. Snažíme se již delší dobu externě spolupracovat s vyjednávачi a psychology s patřičným jazykovým vybavením.“

Také další postupy při akci na záchranu rukojmích by měli provádět profesionálové. S únosci je potřeba navázat kontakt a pracovat s nimi za pomoci nejrůznějších ústupků. „Ani předání výkupného není rozhodně jednoduchá záležitost. Pokud si někdo představuje, že dá jednoduše peníze do igelitky a někam je odnese, je na velkém omylu,“ vysvětluje praporčík P. Ž. „Je to poměrně složitá a technicky náročná záležitost.“

V současné době probíhají mezipřesortní jednání, která by měla v této oblasti stanovit jednoznačná pravidla a zároveň i určit odpovědnosti.

REAKCE NA TERORISTICKÉ ÚTOKY

Skupina speciálních operací vznikla přede dvěma lety jako bezprostřední reakce na teroristické útoky na newyorská dvojčata. Jejím úkolem je kromě záchran vojenských rukojmích a zadržovaných osob i ochrana VIP a eliminace teroristických skupin jak v městských, tak i neobydlených oblastech. Ne náhodou má jednotka ve znaku písmeno omega. Je to poslední písmeno řecké abecedy. A oni také představují poslední možnost. Mají totiž zasahovat až v okamžiku, kdy všechna jednání selžou.

Tato elitní jednotka si své příslušníky vybírá z těch nejzkušenějších a nejlépe vycvičených vojáků a policistů. Desetidenní přijímací test je skutečným prubířským kamenem psychických a fyzických možností.

Jednotka se opírá o zkušenosti bývalých příslušníků Útvaru rychlého nasazení, krajských zásahových jednotek a dalších specializovaných útvarů Policie České republiky. Právě tito lidé mají nejen zkušenosti z reálných zásahů proti obzvláště nebezpečným pachatelům, ale někteří z nich i ze společného výcviku s těmi nejlepšími

protiteroristickými jednotkami na světě, jako jsou 22. pluk SAS, Delta Force, nizozemská BBE, německá GSG-9, francouzská RAID a GIGN, italská NOCS a GIS, rakouská Cobra a další, izraelské speciální jednotky nevyjímaje.

Pokud se týče příslušníků, kteří přišli do jednotky z armády, působí v ní například absolvent školy Rangers a Zelených baretů v USA a vojáci průzkumných a výsadkových jednotek včetně hloubkového průzkumu. V SOG jsou vojáci, kteří mají zkušenosti s operativní činností a s používáním operativní techniky. Může se pochlubit vynikajícími střelci, kteří na soutěžích a závodech patří ke skutečné republikové špičce, a to jak v praktické střelbě, tak i IPSC. O prestižním postavení odstřelovačů skupiny svědčí i to, že někteří z nich absolvovali renomované americké kurzy pro odstřelovače.

I přes relativně krátkou dobu existence má za sebou jednotka SOG bohaté zkušenosti ze zahraničních misí. Jen několik měsíců po jejím vzniku odletěli její příslušníci do Afghánistánu. V loňském roce měli čtyři měsíce na starosti ochranu našich diplomatických pracovníků

v Bagdádu. Kromě toho poskytovali ochranu české velvyslankyni v Kuvajtu, veliteli 7. polní nemocnice, celé řadě amerických či britských generálů a britskému premiérovi Tony Blairovi. Dále měli kromě celé řady úkolů na starosti zajištění bezpečnosti konvojů v Kuvajtu a jižním Iráku. Někteří z příslušníků jednotky působili i v Kosovu.

Základní komunikace při zásahu se vede v angličtině. Část speciálů je schopna se v tomto jazyce domluvit, zbytek pak usilovně pracuje na zlepšení svých jazykových schopností. Podmínkou pro službu ve skupině speciálních operací by v budoucnu mělo být získání minimálně STANAG 1 z angličtiny. „Je dost pravděpodobné, že do ostré akce bychom měli jít ve spolupráci se spojeneckými speciálními či leteckými jednotkami z NATO,“ upozorňuje velitel skupiny major Pavel Horňák. „Proto právě na tuto oblast klademe takový důraz.“

VÝHODA UNIFIKOVANÉ MUNICE

Operační pohotovost jednotky k zásahu představuje pouhých několik hodin. Veškerá potřebná výstroj, výzbroj a materiál, včetně potravin nutných pro týdenní působení jednotky kdekoli ve světě, jsou neustále sbaleny a připraveny k transportu.

Ani s přepravou skupiny na místo určení by neměly být větší problémy. Nic na tom nemění skutečnost, že letectvo naší armády nemá k dispozici letoun pro přepravu rozměrnější techniky na strategické vzdálenosti. V případě únosu by byla situace řešena tak, že zásahovou skupinu s výzbrojí a potřebným vybavením by do Iráku přepravil armádní letoun Tu-154. Potřebná automobilová technika by se pak prostě pronajala až na místě. Podle vojáků ze SOG by to mělo dokonce tu výhodu, že skupina by při přepravě v místě zásahu budila menší pozornost.

SOG je první jednotkou naší armády, která je vybavena americkou automatickou puškou M4 s podvěšeným granátometem ráže 40 mm. Základní zbraň tedy tvoří puška ráže 5,56 mm,

do které se používá munice unifikovaná pro armádu NATO. Především pro boj v budovách má skupina k dispozici německé samopaly HK MP5 v různých modifikacích. Doplnkovou zbraň představují rakouské pistole Glock17. Ve výzbroji nechybí ani vynikající finské odstřelovací pušky Sako, brokovnice Winchester a samozřejmě samopaly vz. 58 a kulomety UKL59.

Jednotka má k dispozici přístroje nočního vidění, elektronické a optické průzkumné prostředky, spojovací prostředky s možností kódování, civilní i vojenská vozidla, motocykly, čluny a potápěčskou techniku. Organizačně je dělena do čtyřčlenných týmů. Vojáci by měli zvládnout řízení veškeré dostupné automobilové a obrněné techniky. V každém týmu by dále

měl být pyrotechnik, zdravotník a odstřelovač. Jednotka má k dispozici i potápěče, kteří absolvovali speciální výcvik v severní Africe. Kromě potápěčských přístrojů s uzavřeným okruhem (zabraňuje prozrazení potápěče) jsou vybaveni podvodními skútry (pro překonání silného protiproudu) a motorovými nafukovacími čluny. „Skupina potápěčů plní doplňkovou funkci, pro případ, že bychom museli zasahovat proti teroristům působícím na pobřeží či břehu jezera.“

Příslušníci jednotky zůstávají nejen s ohledem na vlastní bezpečnost v přísné anonymitě. Jen nejbližší příbuzní vědí, kde pracují a čím se zabývají. Proto také v naší reportáži vystupují bez uvedení konkrétních jmen a fotografie neumožňují jejich identifikaci.

AKCE SAS NA AMBASÁDĚ

Osvobozování rukojmích držených v zahraničí bývá prakticky výhradně úkolem speciálních vojenských jednotek. Ty dokonce v těch závažnějších případech zasahují i na vlastním území. Jako příklad můžeme uvést známou akci Nimrod komanda britské SAS (Speciální letecká služba) vůči teroristům držícím na iránském velvyslanectví v Londýně rukojmí. Gang šesti arabských teroristů ráno 30. dubna 1980 obsadil iránské velvyslanectví a zadržel v něm 26 rukojmích. Ty chtěl vyměnit za arabské vězně v iránských věznicích. Tomuto požadavku ale nemohli Britové vyhovět.

Pátého května došla únoscům trpělivost. V sedm hodin večer jednoho z rukojmích zastřelili. Až do tohoto okamžiku řídili protiteroristickou akci britští policisté. Tento čin se však stal impulzem pro to, aby odpovědnost za zásah převzali vojáci ze SAS. O dvacet minut později vnikly čtyři čtyřčlenné výsadky SAS okny do budovy. Pátý tým se vyšplhal na balkony prvního patra a položil nálože kolem předních oken,

kteří byly vyrobeny z neprůstřelného skla. Šestý si pak razil cestu za pomoci železných palic přes zadní suterénní okna. Dalších dvacet vojáků vytvářelo vnější kordon.

Modrý tým vyčistil první patro. V jedné z kanceláří zastihli vojáci zajatého britského strážníka Locka, jak zápasí s vůdcem teroristů. Velitel teroristů byl zlikvidován dávkou ze samopalů. Další z teroristů byl zastřelen v další z kanceláří. Ve druhém patře si červený výsadek prostrčil cestu do hlavní místnosti, kde byla původně držena většina rukojmích. Ti však byli mezi tím přemístěni do dálnopisné kanceláře, která byla zamčená a zevnitř zabarikádovaná. Dva teroristé v ní zahájili střelbu do rukojmích. V dalším běsnění jim zabránila doslovablesková akce komanda, které vniklo dovnitř, jednoho z nich zastřelilo a druhého zajalo.

Zbývající dva teroristé se vydávali za rukojmí. Jeden z nich byl odhalen, když skupina opouštěla budovu. Vojáci ho přinutili lehnout si na podlahu. Při tom ale udělal podezřelý pohyb a byl zastřelen. Když ho obrátili, zjistili, že držel v ruce sovětský granát. Druhý únosce byl zbit, když se pokusil sejít společně s rukojmími dolů. Celá osvobozovací akce trvala pouhých dvacet minut. Teroristé během ní jednoho z rukojmích zastřelili a další dva zranili.

Osvobozovacích akcí, při kterých asistovali příslušníci SAS, byla celá řada. V roce 1987 osvobodili důstojníka vězeňské služby, kterého drželi jako rukojmího chovanci věznice Peterhead ve Skotsku. Necelých šest měsíců po tom incidentu zasáhla SAS proti „jednotce aktivní služby“ Irské republikánské armády v Gibraltar.

KOPIE BUDOVY A MERCEDESU

K velice úspěšným zásahům armádních speciálních jednotek proti teroristům mimo území své země je možné zařadit akci izraelských výsadkářů a příslušníků elitní brigády Golani v ugandském městě Entebbe.

V ranních hodinách 27. června 1976 unesli dva němečtí teroristé společně s dalšími dvěma arabskými teroristy z OOP airbus letící z Bahrajnu přes Tel Aviv do Paříže. Požadavkem tentokrát bylo propuštění 53 teroristů držených ve věznicích ve Francii, Německu a Izraeli. Letadlo doplnilo na libyjském území palivo a poté odletělo do ugandského města Entebbe. Postupně byla většina z 246 pasažérů propuštěna. Únosci drželi dále jen dvanáctičlennou posádku a 104 rukojmích s židovskými jmény či izraelskými pasy.

To už ale izraelští vojáci nacvičovali zásah v narychlo postavené replice budovy letiště v Entebbe, ve které byli shromážděni zadržovaní pasažéři. Příslušníci izraelské tajné služby se do-

stali do Ugandy ze sousední Keni. Nechali se zaměstnat jako letištní dělníci a snažili se získat potřebné informace. 3. července odstartovala smíšená dvouseťčlenná jednotka ve čtyřech herkulesech směr Entebbe. Aby se letadla vyhnula radarům, letěla v nízké letové hladině. Naopak dva Boeingy 707 letěly v tak těsné blízkosti dopravního letadla, že na radaru splývaly všechny tři záznamy v jediný. Jeden z boeingů byl přeměněn ve vzdušné velitelství a vybaven nejmodernějšími komunikačními prostředky, druhý pak v polní nemocnici. První z herkulů roloval po vynuceném přistání na letišti v Entebbe přímo k odbavovací budově. Z jeho zadní části sjela přesná napodobenina černého mercedesu ugandského vládce Idi Amína, který s teroristy často jednal a zjevně jim byl nakloněn. Dřív než si stačily hlídky uvědomit, že něco není v pořádku, zasáhla je střelba z mercedesu, plného po zuby ozbrojených vojáků. Výsadkáři vpadli do budovy a ještě než zahájili střelbu, hebrejsky vykřikli, ať si všichni lehnou na zem.

V té době již přistály i zbývající tři herkulesy. Úkolem výsadkářů, kteří z nich vyskákali, bylo zabezpečit přistávací plochu před protiútokem vojáků z blízké ugandské posádky a zneškodnit stíhačky Mig-17. Existovalo totiž nebezpečí, že by mohly při zpáteční cestě napadnout izraelské herkulesy.

Uvnitř v budově byli mezitím zastřeleni dva němečtí teroristé. Při útoku byl však zabit i velitel výsadku podplukovník Jonatan Netanjahu a tři jeho vojáci. Zemřeli i tři rukojmí, kteří místo toho, aby si leželi na zem, se zvedli. Zranění byli převezeni do Nairobi, do nemocničního letounu.

STÍHAČKOU NA ÚNOSCE

Také při únosu cestujících nizozemského vlaku na trati Rotterdam-Groningen v květnu 1977 zasahovali vojáci. Konkrétně speciální jednotka nizozemské námořní pěchoty BBE (Bijzondere Bystand Eenheid). Teroristickou skupinu v tomto případě tvořilo třináct jihomoluckých extremistů, kteří požadovali odtržení od indonéské vlády a vytvoření samostatného státu Jižní Moluku. Aby dodali vážnost svým požadavkům, ihned zastřelili vlakvedoucího. Zdlouhavá jednání nikam nevedla, a tak 11. června za úsvitu dostala speciální jednotka rozkaz k útoku. Pozornost únosců v tomto okamžiku upoutal nízký přelet nadzvukových stíhaček F-104. Mezitím příslušníci námořní pěchoty odpálili dveře a vpadli do vlaku. Cestující dostali rozkaz, aby si leželi na zem. Při následné přestřelce zahynulo šest teroristů a ostatní padli do zajetí. Ze zásahového komanda byl zraněn pouze jeden voják. Z osmdesáti rukojmích bohužel dva zahynuli.

Text a foto: Vladimír MAREK

